

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝ. Δ. ΠΑΣΣΑΣ
Γραφεία Σταδίου 23
Τυπογραφ. Παλαμίδου 3
ΤΗΛΕΦ.) Γραφείων 31909
) Τυπογραφ. 28632

ΤΟ ΕΡΓΟΝ

ΑΘΗΝΑΙ
24
ΑΠΡΙΛΙΟΥ
Αριθ. φύλλου 31
Τιμή φύλλου δρακ. 2
Εκδίδεται κατά Σάββατον

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣΥΝΗΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ...

Μία υπερόχου γλαφυρότητας σελίς του άειμνήστου Βλάση Γαβριηλίδη

(Το «Έργον» νομίζει ότι προσφέρει πραγματική υπηρεσία εις τους ανανήκοντες που, με την δημοσίευση των ταχυοικονομημάτων του άειμνήστου δημοσιογράφου Βλάση Γαβριηλίδη από την Άγιαν Πόλιν. Πολλοί ζήνουν και ημετέροι Άσσυρογράφοι επισκέφθησαν και περιήγησαν έκδοτες την Ιερών Πόλιν της Χριστιανικής. Η σελίς όμως αυτή του Γαβριηλίδη, παραμένει πάντοτε η άριστεύσα ένας εμπνευσμένος όμιλος, γεύσεως πάθος, άληθινή ανγεννίαν και έξέλιαν.)

Η Ιερουσαλήμ με κατέλασε άπαραύσκειον. Ής νά ακούης πρώτη φορά άπέραν του Βάγνερ γλώσσιν νά έρρητι νε ο Βάγνερ. Έπειτα, όσο άποφασίζουσ τον ταξίδι της Άγιας πόλεως, νά αποδύλονται προηγουμένως επί του Όρου των Έλαιών εις Πηριεταν, εις Προσηχίν και Μελέτην. Έτσι και εις καταλήψαν Ινδών Φακιρών, εις ύποδηλιν, εις έκστασι.

Έγώ επισκέφθη την Ιερουσαλήμ, όπως επισκέφθη την Γρίφελιν, την Βιρτινόν, την Τόπιν, την Αϊβαν, την Αλεξάνδρειαν, την Λευκασίαν, επίβαιον άπομολοιο, επίβαιον σιδηροδρόμου. Ο Πιερ Λοτί όμως, με όλον τον Πηγάσιον, με όλον τον διαμεριδιόν και έρειαν φαντασιών του, πραγματικώτερος και πεζότερος από έμέ, τον πεζότερον, πήγε στην Ιερουσαλήμ έριπας — ή επικηλικός — όριος άποκλήρου καρέφιστον με μορφοειδί, Άρσας, κοιόμενος από σκηνήν. Μόνον ύπο τούτου όρους είσαι τέρ - α - τέρ με την πόλιν των πόλεων.

Η Ιερουσαλήμ θέλει φέρει φαντασιώσας δυνάμεις επίτηδες του πασιφάντος κρηματιών της ψυχής, τον νεύματος και αούτου του έξω ανθρώπου άκούει με την έσοχην, που έξη ο Χριστός. Αυτό έκαμεν ο Λοτί και έγραψε τον ώριστον του έργου «Ιερουσαλήμ».

Αυτό δεν έκαμε έγώ και διαπρότερον τά κακογραφήματα αυτά γρατσοειδίατάς δικαιολογίας. Δέν πήγε στην Ιερουσαλήμ ως συγγραφέας, ούτε καν ως λόγιος, ούτε καν ως χρονογράφος, άλλ' ως πολιτικός δημοσιογράφος, Γα - Γε - τ - τής.

Εις την Ιερουσαλήμ πήγα Σάββατον. Από το έβραυ ο πρόξενος μου είπε:

—Άφρον τό πρωί εις τον Άγ. Ταρον.

Έπορεύετο ο καβάσης του Προξενίου, κενός, άν και έγγιστος με την λιγυτήν του σάββα, την κομνηνή με ταξωτή έβρα, τό γρατσοειδίατον ζουάρι του και τό ολοκλήρητοι γαιουινί του. Πρώτιστα την πόλη της Γιάφας. Ένας όριος καρφίμινος, με Έκαλόνη. Τόν κατέβασινεν. Μαγαζιάς, μεσασάκια, πλανόδιον πωλητή, καμήλες, γαϊδάρις, Τούρκικη του καστακεύχον παγιά, Έβραίοι που πωλούν κοιλούρια του έμπετο. Άρσινές, που πωλούν έγγυόρια του πυριέτο, Άρσινές που πωλούν εις χίμα έπάνω στις πλάκες των πεζοδρομίων, άλογα, που πωλούν προσηνές με καβαλάκιες, καμήλια που πωλούν προτιέουν ν' άγοράσης, άμοσάδες που πωλούν εις μέσην οικίασιν, κακότες, που πωλούν έπιπέτων τους γλαυτάς, Λέχοι, που πωλούν έπιπέτων τά λυθωμένα τσοουλοφία των, προσηγού, που πωλούν ψιθιέριον άν έχης τίποτε άνάγκας χαφιλάδες φορτιέμιν, που προτιέονται έπάνω στις γαϊθωρονομαρτίες ή τις άτι έμφοβία νά προτιέοσι, έμποροι σταυριών και κομπολογίων, που πωλούν άποφασίζονται γραμμασιτί. Άγγλικές που τρέχουσιν στο όρομον άν νάπασε, πικρά ή άπο στίσι τους, Γερμανικές με τά γουλάκι τους άν έανθής άγρολατίτες, έλαφρο - άποκοντιένας, με τά ήμερα και έλημερωτικά το υς μέτις, καλόηρω, που δεν καταλαμιάσονται γιατί δεν είναι

μέσα στην έκκλησία, Άδερσινού παπάδες, που όμα συναντιέον στο όρομον φιλοφύτις στο στόμα, στους όμοις, στις πλάτες, στα μάτια, κομψία με έγγυλάκις, γερμανικές, έλληνικές, γαλλικές έπιγραφές και με κομψίες εσοφόρους με στολισίον κομψιέτικόν της Δόσης, γυναικείας της θηλέης με κάκ καλόμωτες στα κεφάλια, άν ής Κόρης της Μαριτάι Άγκας, θανατέεις γυναικείας με κεκρυφαλούς όστρους άν κινουέμιν κρινί, όλα αυτά και γίλια άλλα διή-

νός προσκλήματός και επί αούτο γουμπετόν ο Πρόξενος ν' άποφασίσει την Άγιαν άποκαθήςλιν. Τόν άπομνημώσι έτοι μηχανικός, Γουμπετό προ το πορφορολογικόν μορφοειδί. Δώδεκα μορφοειδία με κομψίας κάκοσιαις λαμπάδας, δώδεκα κανδήλια χρυσία και άργυρια έχουσιν την στήγην έκείνην τό φως των επί του μορφοειδί. Όταν έπιμωθίκασι, ο Πρόξενος όπως τά έλεγε όλα μελετήμένα και όλα τά ένούμειται, μου λέγει ότι ή Άγια Άποκαθήςλιν είναι τό με-

τούς τελευταίους διεργμείς της Βυζαντινής μουσικής. Διέθετε και διηθούσε την φωνή του μελωδών και χορτάτων. Μία μουσική, ή οποία όμοίον, άγαστό, έλεπτιέτο, μετριοέτο, εύλόκαινε, παρηγορούσε και έπέθετε.

Και ένώ ο πρωτοφάτης έπείρετιεν άσπυρτες μελωδών το Χερουβιόν του, ατ άπομνημώσι φωνάει παύς — ή βίβας άκούόμενοι από τό διαμέρισμα των Άρμενίων, λειτουργούντων και αούτων ταύτοχρόνος άργιασιν εις όράσι έπιπέτα φροστικα άματάς και κάπου κάπου έπι νά έπείρετι τις ότι τον ήμετερον πρωτοφάτην τον έκο πένιαρον κάποια άόρατα Χερουβείμ και Σεραφείμ.

Μετά την λειτουργίαν άδηγούμαι από τινος των καλογήρων εις τό νά περιήγησώ καλύτερα τον Ναόν.

Και πρώτον εστάθην εις τον Άγιον Κουβούκλιον. Έκει είναι ο Τάφος του Κυρίου ήμων. 43 λυγία φατίουν πάλαιέτιμας. Άν 13 από αούτας άνήκουσιν εις ήμας, 13 εις τους Αστιέους, 13 εις τους Άρμενίους και 4 εις τους Κόπτας. Πλην τούτου και τρεις λαμπάδες άκούητοι άνά μία ύφ' έκάστου έθνους των Έλλήνων, των Λατινών και των Άρμενίων. Δύο δέ Έλληνες μοναχοί και κανδήλιανάται του Άγιου Τάφου τιλοφορούέται, είναι διορισμένοι διά σουλτανικής διαταγής και φυλάτουσ μήπως φανταστικά Χριστιανία κάποιον τεμνίσαν από τον άγιον Αϊθον. Οι κανδήλιανάται αούτοι ραντίουσ με άνθονερο τους προσκυνούντας. Οι προσκυνήται έξέρχονται κάποιους, από τό χαμηλόν της πλάτης στρέφοντες, τό πρόσωπον προς τον Τάφον. Ο άνθρωπος όταν αισθανέται και ή θρησκεία είναι άσώχημα, άποβάλλει τον άνθρώπον. Δες ότου πάλιν μέγιστος ός νά μην τον φάγη ο άνθρωπος, γίνεται παραπανιστό και θηριον.

Έντος του Ναού της Άνωστάσεως ο Χριστιανός χάνει — έπειτα νά ζήνη — την άνάστασι του. Καταστρέφει μέρημον, κόπταρον. Και κατά μέν την έξοτερικήν κατάστασιν ή μεταμόρφωσις γίνεται. Γουμπετί, κίττι, προσκύνε τά μόριαρα, άπολάφεται, βαρκεί, ταπεινούται, έσωτερικός όμιος.

Ένθουμοίαι, όταν εις την Έβελτιαν άνέβαινα όρεινός άνθρώπος, πόσον έξουτελισμένον ήσανόνην τον έαυτον μου. Όσο έπιπύσιζε προς τό τέμα, τό γύναξο άρχίζον νά τρέμουν, τά θήματα έγίνοντο άσώχη, ή άναστην έξοικολούετο, ο Ιβρός έρρεε μελακόνιον πύσαν ύπερρηφάνειαν. Η κεφαλή νομίζεις ότι έμβρανέτο. Η διαστολή και άποκαταρτική κατέχετο νά σκούη προς τά άντικεφαλά της τά πόδια.

Έπείλειαν όμως ο άνθρώπος, ο Άποστρέφοντο οι όροι. Και άρχίζον ο Κατφορικός, Ο Τριτοφάτης έπανήρχιστο τό κεφάλι εις τον θρόνον του, ο θάραξ εις τό θρόνος του, τά μουσικά, στα ύψη των. Τά θήματα εις την κατάστησιν των. Ο άνθρώπος, που κατηγορούσιν άπομνημώσι τον άνθρώπου του άνθρώπου. Έτσι, εν τό έξέρχουσι από τό κουβούκλιον ή εν τό έξέρχουσι από τον Ναόν, ο ταπεινός Χριστιανός άρχίζει ν' άποκαθήςλιν, σκούον νά διοπισώθη, άνακτά τό έργο του και νά τό νομίζη κέντρον του κόσμου.

Διά τούτο δεν έξελήγην, όταν και μεταξύ του κόσμου των καλογήρων του Άγιου Τάφου δεν ήμπε τά πάλαι ταπεινωμένα, τον έγεισισμόν ήτηθέντα, την πάλιν άποδο μ ο ν, την άντιεργίαν νεκρον.

Όχι. Ι κομψιόχην ή καπέλλο, κομπολογί ή μισοπομπή, σταυρός, γραβέτις, όλα τά ίδια. Τό αούτο αίμα, τά αούτα νεύρα, τό αούτο έγώ, τά ίδια νύμα, οι ίδιες φλόγες.

χοντο από των όφθαλμών μου, που κατέβησαν εις τον Ναόν της Άνωστάσεως, εδδιόκριτα, δυοδιόκριτα, άφηρημένα, αντηρημένα, φωτοσκιασμένα, σκιαφωτισμένα, ένώ έλακωλοφούσι με κατέβησαν εις την Ιεράν ο'ού τά σκαλοπάτια, ένώ διαφόρα ανηδιδεγόνην με τον πρόξενον, ένώ περιεμρίζε άποτομα κάποι-κάποιον ο καθέσιν, όλησιν διαστάσεως ή προσέβαστες ή διακαστολόγια.

Όταν άναμνήσεται κά ύποτομα μπαίνουμιν μέσα εις τό προαύλιον του Ναού, άριστερα προκάλουσι την προσοχήν μου — ή κάρτενα πράγματι — επί έξέδρας έπάνω εις μητρίαν Τούρκικη θυροφύλι με τά παρτίκια των, νά γίνετον και τότε τελενέδον των, τάχουν λέγει κληρονομικόν προνήμιον — οίκονγενιακόν, νά εις θυροφύλι του Ναού. Εισερχόμεθα εις τον Ναόν. Όταν εν ριπή όφθαλμού έλπισο νά σπείρεται ταμύχιον τί τίτις από έ-

ρος όποιον κατέβησαν τον Σεπτήρα από τον Σταυρόν, που τον έλα μεν με σιδηρόν και όλον και έπειτα πήγαν και τον ένταφίσιον.

Η στιγμή έκείνη της γουμψιόχης ήτο τό άλλα και τό άμείγα της έπισκέψεώς μου τον Άγιον Τάφον. Τό άπομνημώσι έγινος, τά όποιον ήθελάην όταν έγονόμην, μου άπεκαλόφη κατόπιν όταν παριστάμενος εις την λειτουργίαν, τό άπομνημώσι, ός μία σιδήσεως κεκομψία, την άνοσην έπιη κανεί, μουσικισμώ, θρησκουισμώ, έκστασεως και Ιεράς ποιήσεως εις μέσην άγαθην ύπερκόμωσι. Μου έφάνετο ός μία μεν όλη με άμα τό έργο μου. Ής μία κατέβαστες της ψυχής μου. Ένα κομψία της ζωής μου άναπέθη έκεί. Διά πάντα.

Τά φράτα έπιμνήσθου. Η λειτουργία προχωρούσε έρωδία. Ο πρωτοφάτης — καλόγυρος και αούτος Χύος — ένας από

(Η ΣΥΝΕΚΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ 14ην ΣΕΛΙΔΑ).

ΓΑΒΡΗΛΙΔΗΣ ΒΛΑΣΗΣ

